

การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยา
ตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

ประวัติศาสตร์*

DEVELOPING A HISTORICAL LEARNING AREA FOR THE LATE
AYUTTHAYA CONTEMPORARY COMMUNITY THA KHAM
SUBDISTRICT, HAT YAI DISTRICT TO PROMOTE HISTORICAL
TOURISM

กิตติพงษ์ สุวรรณวงศ์¹, พระเมธีวชิราภิรต (ธรรมรัต อริยธมโม)², อภินันท์ สิริรัตนจิตต์³,
ปิ่นพงษ์ วงศ์ณาศรี⁴ และ พระใบฎีกาสมศักดิ์ ฐิตคุโณ⁵

Kittipong Suwannawong¹, Phrametheevachirapirat (Thammarat Ariyathammo)²,
Aphinant Sirirattanjitt³, Punnapong Wongnasri⁴ and Phra Baitika Somsak Thitakuno⁵

^{1,5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,5} Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

^{2,4}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{2,4} Mahamakudrajavidyalaya University, Thailand

³มหาวิทยาลัยทักษิณ

³ Taksin University, Thailand

Corresponding Author's Email: phraborommatat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และ 2) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร และการศึกษาภาคสนาม

* Received 11 August 2024; Revised 24 August 2024; Accepted 25 October 2024

ผลการศึกษา พบว่า 1. การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัย อยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการวิเคราะห์พื้นที่ซึ่งมีความ เป็นมาและประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย จำนวน 5 แห่ง ซึ่งมีศักยภาพเพื่อ พัฒนาเป็นพื้นที่การเรียนรู้ ได้แก่ วัดท่าข้าม สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม หลาด นัดนาหลา 100 ปี วัดหินเกลี้ยง และทุ่งนาหลาดต้นโต โดยมีการจัดทำป้ายความรู้ จัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่การเรียนรู้ทั้ง 5 แห่ง และ 2. ผลการศึกษาในการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน การวิ่งเทรล และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.32 รองลงมา ด้านการ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.31 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4.29 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.20

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์, สมัยอยุธยาตอนปลาย, ตำบลท่าข้าม

Abstract

This research has research objectives 1) To develop historical learning areas of the late Ayutthaya contemporary community, Tha Kham Subdistrict, Hat Yai District, Songkhla Province and 2) To promote historical tourism of the late Ayutthaya contemporary community, Tha Kham Subdistrict, Hat Yai District, Songkhla Province. It is a qualitative research using documentary research and field Research.

The results of the study found that 1. Development of the historical learning area of the late Ayutthaya contemporary community, Tha Kham Subdistrict, Hat Yai District, Songkhla Province, Five areas with historical backgrounds and communities from the late Ayutthaya period were analyzed. which have the potential to be developed into learning areas, including Wat Tha Kham, Tha Kham Subdistrict Administrative Organization Office, 100-year-

old Na La Market, Wat Hin Kleng, and Thung Na La Ton Do By creating knowledge signs. Organize activities to promote learning in all 5 learning areas and 2. Results of the study on promoting historical tourism in the late Ayutthaya community, Tha Kham Subdistrict, Hat Yai District, Songkhla Province Overall, There are community tourism activities, trail running, and public relations media for historical tourism activities of the late Ayutthaya contemporary community. it was at a high level. The aspect with the highest average value was historical tourist attractions at 4.32, followed by access to historical tourist attractions at 4.31, facilities in tourist attractions at 4.29, and the aspect with the lowest average value was activities in historical tourist attractions at 4.20.

Keywords: History, late Ayutthaya period, Tha Kham Subdistrict

บทนำ

จังหวัดสงขลาเป็นเมืองชายฝั่งทะเลภาคใต้ ที่มีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นแหล่ง อารยธรรมทั้งในสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่า เป็นดินแดนที่มีความสำคัญ ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้ในหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2525) ตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยมีสภาพทาง ภูมิศาสตร์เป็นป่าเขาลำเนาไพร ซึ่งกำเนิดแหล่งน้ำตกที่สวยงาม พื้นที่ส่วนใหญ่มีทรัพยากร ดินอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับสภาพภูมิอากาศที่ชุ่มชื้นตลอดทั้งปี จึงส่งผลให้ผลิตผลทางการ เกษตรมีปริมาณมากและคุณภาพดี พื้นที่ติดชายฝั่งทะเลของอ่าวไทย จึงเป็นแหล่ง ผลิตอาหาร อันลือชื่อและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจของชาวสงขลาขยายตัวได้ อย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2542) ส่วนข้อมูล ทาง ประวัติศาสตร์ของตำบลท่าข้าม จากหลักฐานเอกสารทางราชการของ (กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ กองพุทธศาสนสถาน, 2540) กล่าวถึง การตั้งวัดท่าข้ามว่าสร้างเป็นวัด เมื่อ พ.ศ. 2200 แสดงว่าบ้านท่าข้ามมีการตั้งถิ่นฐาน เป็นชุมชนมานานก่อน พ.ศ. 2200 ตรง กับสมัยพระนารายณ์มหาราช หรือสมัยกรุงศรี อยุธยาตอนปลาย เป็นชุมชนแรก ๆ ของตำบล ท่าข้าม หนึ่งในห้าชุมชนที่ได้รับการรวมเข้า เป็นพื้นที่ของตำบลท่าข้ามในยุคแรก ตอนแรก

ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน คือ บ้านแม่เตย บ้านท่าข้าม บ้านหินเกลี้ยง บ้านเขากลอยและบ้านหนองบัว ต่อมา มีเพิ่มอีก 3 หมู่บ้าน คือ บ้านปึก (เกาะปลัก) บ้านคลองจิกและบ้านเขากลอย แยกเป็น บ้านเขากลอยออกและบ้านเขากลอยตก (จรรยา หยูทอง, 2564: 1) จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้เขตตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ในยุคสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายของไทย แต่ไม่เคยมีการรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มาก่อน

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (จรรยา หยูทอง, 2564: 1) ได้กล่าวว่า ด้วยสภาพแวดล้อมของตำบลท่าข้ามนั้น เป็นชุมชนอากาศดี มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ จากการศึกษาหนังสือ รากเหง้าและบ้านหลอม ท่าข้าม : ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย พบว่า มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจในชุมชนท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ที่ควรได้รับการยกระดับให้เกิดคุณค่าและศักยภาพต่อพื้นที่ และควรนำพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ในชุมชน มาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ พื้นที่การเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ในชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเก็บบันทึกตำแหน่งต่างๆ ด้วยระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System : GPS) (สุเพชร จิระจรกุล, 2552) และยังมี การจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยมีการ แบ่งประเภทแหล่งประวัติศาสตร์ตามยุคสมัยต่างๆ ซึ่งจะมีการ จัดการข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศที่มีความแตกต่างจากระบบอื่นๆ เนื่องจากเป็นระบบสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการข้อมูลในเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ซึ่ง สามารถจัดการฐานข้อมูล วิเคราะห์ประมวลผลและการแสดงผล อีกทั้งยังทำงานร่วมกันกับข้อมูลอรรถธิบาย (Attribute Data) ที่เป็นข้อมูลที่สัมพันธ์กับข้อมูลเชิงภาพที่มีการอ้างอิงกับพิกัดที่ทำให้ทราบได้ถึงที่ตั้งของแหล่งพื้นที่ศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น ในพื้นที่เขตตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ การแสดงผลในเชิง พื้นที่จะช่วยให้เห็นภาพรวมของรูปแบบทางที่ตั้ง (Spatial Pattern) ที่เป็นการกระจายตัวของแหล่งประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจนทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (อดิศร ศักดิ์สูง, 2554). การวางแผนพัฒนาและการจัดการแหล่งประวัติศาสตร์เขตตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาได้ต่อไป ทำให้ ผลการวิจัยชิ้นนี้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลใน

การวางแผนพัฒนา การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พร้อมทั้งเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ของนักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ ตำบลท่าข้าม อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา นำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบลท่าข้าม อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา มาใช้แล้วจะทำให้เกิดความรักความสามัคคี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ในการอยู่ร่วมกันในชุมชน รวมทั้งปลูกฝังให้เป็นคุณธรรมประจำใจจนเกิดเป็นคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ชุมชนที่เชื่อมโยงวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้คนในย่านชุมชนท่าข้ามและชุมชนใกล้เคียง จึงเป็นความน่าสนใจของการพัฒนาพื้นที่ชุมชนท่าข้ามให้เป็นพื้นที่ต้นแบบแห่งชุมชนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้คน และสร้างเศรษฐกิจชุมชน ที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัย อุดรธาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัย อุดรธาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จากประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยกลุ่มผู้นำศาสนา 4 ท่าน ผู้นำท้องถิ่น 6 ท่าน คณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนตำบลท่าข้าม 5 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้าน 4 ท่าน และกลุ่มประชาชน 11 ท่าน รวมจำนวน 30 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความพึงพอใจ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีตำราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา (Content validity) และปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนและครอบคลุมเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ หนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความพึงพอใจ จากผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันทั้งในส่วนข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ ด้านข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และด้านข้อคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัย ได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้นำศาสนา 4 ท่าน ผู้นำท้องถิ่น 6 ท่าน คณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลท่าข้าม 5 ท่าน ปราชญ์ชาวบ้าน 4 ท่าน และกลุ่มประชาชน 11 ท่าน รวมจำนวน 30 รูป/คน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน พบว่า **ขั้นตอนที่ 1** ผลการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ในตำบลท่าข้าม ได้มีการวิเคราะห์พื้นที่ซึ่งมีความเป็นมาและประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย จำนวน 5 แห่งซึ่งมีศักยภาพเพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่การเรียนรู้ **ขั้นตอนที่ 2** กำหนดพื้นที่การเรียนรู้ในตำบลท่าข้าม 5 พื้นที่หลัก โดยการลงพื้นที่แต่ละจุดร่วมกับคณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ วัดท่าข้าม สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม หลาดนันทนาหลา 100 ปี วัดหินเกลี้ยง และทุ่งนาหลาดันโด **ขั้นตอนที่ 3** ออกแบบและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ ใน 5 พื้นที่หลัก โดยจัดทำป้ายความรู้และพัฒนาความสะอาดพร้อมทั้งรวบรวมรายชื่อบุคคลสำคัญ/ปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ **ขั้นตอนที่ 4** จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่การเรียนรู้ทั้ง 5 แห่ง ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน และการวิ่งเทรล **และขั้นตอนที่ 5** จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้พื้นที่ 5 แห่งโดยมีป้ายประชาสัมพันธ์ในจุดต่างๆ

2. ผลการศึกษาในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.32 รองลงมา ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.31 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4.29 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.20 ตามลำดับ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลประเมินความพึงพอใจต่อเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัย

อยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (N=30 คน)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	4.32	0.42	มาก
1. วัดท่าข้าม	4.00	0.78	มาก
2. วัดหินเกลี้ยง	4.05	0.77	มาก
3. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม	4.18	0.76	มาก
4. ตลาดนัดนาหลา 100 ปี	4.05	0.80	มาก
5. หุ่นนาหลาต้นโด	4.00	0.78	มาก
ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	4.20	0.44	มาก
6. มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์	3.91	0.76	มาก
7. มีกิจกรรมที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.96	0.75	มาก
8. มีกิจกรรมสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ตามเทศกาล	3.85	0.84	มาก
9. มีกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะและการเรียนรู้ชุมชน	3.71	0.83	มาก
10. มีกิจกรรมที่สร้างคุณค่าทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม	4.05	0.72	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	4.29	0.46	มาก
11. มีการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวอย่างครบถ้วน	4.06	0.71	มาก
12. มีป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	4.05	0.69	มาก
13. มีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว	4.11	0.65	มาก
14. มีบริการร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว	4.01	0.72	มาก
15. มีระบบให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว	3.85	0.81	มาก
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	4.31	0.47	มาก

16. เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้เวลาอันสั้น	3.60	0.97	มาก
17. สามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	3.44	0.89	ปานกลาง
18. แหล่งท่องเที่ยวใกล้กับย่านชุมชน	3.60	0.90	มาก
19. สามารถเดินทางได้ด้วยตนเอง	3.64	0.80	มาก
20. การคมนาคมขนส่งมีความปลอดภัย	3.27	1.03	ปานกลาง
รวม	4.28	.51	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความพึงพอใจของเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัย

อยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.32 รองลงมา ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.31 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4.29 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 4.20 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. แนวทางการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้สะท้อนถึงความสำคัญของการนำเสนอประวัติศาสตร์ผ่านการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในการศึกษานี้ได้พบว่าการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ช่วยให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีโอกาสเข้าใจและรับรู้ถึงความเป็นมาของท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชน ซึ่งการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์นั้นมีความหลากหลายในรูปแบบและวิธีการ อาทิ การจัดนิทรรศการถาวรและชั่วคราว การสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่มีเนื้อหาประวัติศาสตร์ การสร้างสวนประวัติศาสตร์ และการจัดกิจกรรมเชิงประวัติศาสตร์ สิ่งเหล่านี้สามารถเป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและเรียนรู้มากขึ้น งานวิจัยของ Smith และคณะ (2016) ได้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์มีผลดีต่อการสร้างความเชื่อมโยง

ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน และยังช่วยเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้นๆ

2. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย การนำเสนอประวัติศาสตร์ผ่านการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าและมีความหมายสำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น และในการวิจัยนี้ยังได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในตำบลท่าข้าม ซึ่งประกอบด้วยการสร้างศูนย์เรียนรู้ที่มีการนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์ในรูปแบบที่ทันสมัยและน่าสนใจ การจัดนิทรรศการที่เน้นเรื่องราวของบุคคลสำคัญและเหตุการณ์ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ของพื้นที่ การสร้างสวนประวัติศาสตร์ที่มีการจัดแสดงวัตถุโบราณและสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของพื้นที่ การจัดกิจกรรมเชิงประวัติศาสตร์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว และการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอเนื้อหาประวัติศาสตร์เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและเข้าถึงง่าย นอกจากนี้การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้นั้นสามารถทำให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง และยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการพัฒนาอย่างยั่งยืน การวิจัยของ Jones (2018) ได้ยืนยันว่าการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์สามารถเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนร่วมสมัยอยุธยาตอนปลาย ตำบลท่าข้าม อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสงขลา นั้นไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แต่ยังเป็น การส่งเสริมความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้นั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ต้องเริ่มจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน
2. การพัฒนาชุมชนร่วมกัน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
3. ชุมชนจะต้องร่วมกันจัดทำแผนชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวตามขั้นตอนกระบวนการเข้าถึงชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโดยการกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
2. การพัฒนาศักยภาพชุมชน ในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์ที่เท่าเทียมของคนในชุมชนชุมชน
3. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยประยุกต์ใช้สหวิทยาการเพื่อประเมิน ความคุ้มค่า ผลกระทบทบท และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท่องเที่ยวชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมการศาสนา. กองพุทธศาสนาสถาน (2540). ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 16. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- จรรยา หยูทอง. (2564). รากเหง้าและเป้าหมายลอม ท่าข้าม. ชุมชนร่วมสมัยตอนปลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- สว่าง เลิศฤทธิ์. (2545). โบราณคดีและประวัติศาสตร์ใน ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุทธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). รายงานการวิจัย พุทธศาสนาแถบกลุ่มทะเลสาบสงขลา ฝั่งตะวันออก สมัยกรุงศรีอยุธยา. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มศว.สงขลา.
- สุเพชร จิระจรกุล. (2552). เรียนรู้ระบบภูมิสารสนเทศด้วย โปรแกรม ArcGIS Desktop 9.3.1. นนทบุรี: เอส.อาร์ พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2542). สงขลา. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
อดิศร ศักดิ์สูง. (2554). ประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวใน ประเทศไทย. สงขลา: นำศิลป์
โฆษณา.

Jones, M. (2018). Community-driven heritage tourism development: A case study from rural America. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(1), 34-51.

Smith, L., Wetherell, M., & Campbell, G. (2016). Developing historical learning spaces in contemporary communities. *Heritage & Society*, 9(2), 143-162.